

ԼՐԱՔԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է 450 դր. և
Վճարելու է 80
Մեկ ծանուցումը տողին 5 դր. և
Ստորագրությունները կանխիկ են:
Ստորագրությունները ամեն ամսույն 15-ի
և 15-ից կը սկսվեն:

Գալու է արդար լրագրողները մամուլը
ծախարակաւ անդին վրայ ե:
Լրագրողները անհատի կամ որ
եւ իշի գրութիւն ի վարձին պիտի
ուղղուի. եւ ասանց մամուլն ծախ-
քը խրկողին վրայ ե:

ԿՈՍՏԱՆՆՈՒՊՈԼԻՍ 17 ՓԵՏՐՈՒՄ
ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԵՌԱՐԱԿԱՆ
ԼՈՒՐԵՐԸ

Մարտի 15/23 փետր.
Յորենը կիշնէ. Գանուր 425. Գաղղիա
27. Բուժէր 424. — Մետաքս և և խոզակ կը
բռնուին. — Սուսամ 62. — Ձէթ 75. — Փո-
խանակութիւնը 24, 97. — Չմտո 70, 45.
— Բոնուսիտ 95 3/4.

Լոնտրա, 42/24 փետր.
Օսմանեան փոխառութիւն, հինը 84 1/2,
նորը 74 1/2. — Բոնուսիտ 95 1/2. — Յորեն
51. — Եղիպատացորեն խորային 52, 6. — Գա-
րի 53, 6. և շատ կը ծախուի. — Շաքար 55,
9. — Խառնէ 60 և չկայ. — Մետաքս, կուղ-
ուի 6.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գաղղիոյ Օրէնդարական ժողովին բաց-
ուած օրը կայսեր քաճած ատենարանութեան
պատասխան ըլլալու համար նոյն ժողովին
կողմանէ պատրաստուած ուղերձին վրայ
բացուելիք վիճարանութիւնները կերելի
թէ իրեն ջերմ պիտի ըլլան. Բանի մը
երեւելի ատենարաններ պատրաստուած
են Հռոմի աշխարհական իշխանութիւնը
պաշտպանելու. Աւրիշ քաջ ճարտար-
տաններ ալ եւ մանաւորապէս կայսեր
հորեղբորորդի Կարօլին իշխանն ալ ա-
նոց դէմ խօսելու կը պատրաստուին Բու-
րոյ անհամբեր հետաքրքրութեամբ այս
վիճարանութիւններուն կ'ստանէ, որոց
մէջ Հռոմի գաղտնիքը համարաւորա-
կան ատենանի մը առջեւ նորէն դատուելով
թերեւ իր վերջին վճիռը կ'ընդունի եւ հե-
տեւորաբար երկու տարին 'ի վեր Եւրոպի
ոյ քաղաքացիներուն եւ ժողովուրդ ունի
ու միտքը յոյնեցիկ այս կնքուած խնդ-
րոյն լուծմանը դէմ ելած գծաւորու-
թիւնները թերեւ կը զիբանան.

Իտալիայէն եկած լուրերուն նայելով
Հռոմի խնդրոյն լուծումն աւելի ուշա-
քնելով գրեթէ անհասարակ ըլլալ. Ժու-
ղովչեան համբերութիւնն իր վերջին կե-
տին հասած է. Վենն տեղ հրապարական
ցոյցեր կը ընեն, եւ ամեն կողմանէ անթիւ
ստորագրութեամբ ուղերձներ կ'առաւա-
րութեան կը խրկուին շուտ եւ անպա-
ճառ լուծումը խնդրելով.

Առաւարտութիւնը թէ և ժողովուրդ-
եան բաղձնաքննութիւնն արդար եւ օրինաւոր
ըլլալը կը խոստովանի, բայց միւս կողմանէ
արդեւ ընտրուած մեծութիւնն ալ տեսնելով
հարկադրուած է ազգու միջոցներ ձեռք
առնելու եւ ժողովրդեան գումարաններն
ու ըրած բաղձնաքնն ցոյցներն արդեւ
ըլ.

Կարօլին կայսրն ալ անդադար դե-
պիտներ եւ ինքն իր նամակներ զրկելով
Վերթոր Լեւոնուէր թագաւորը կը յոր-
դորէ որ խաղաղութեան հաստատ մնա-
լուն մտադիր ըլլայ միշտ և որ եւ է յոր-
ձակողական ձեռնարկութեանց առաջին
աւանդը աշխարհ.

Բատրիոյ լրագրողներն ալ գոհ չեն
Իտալիոյ գործերուն տարտամ և անորոշ

վիճակէն որ Բատրիոյ ալ մեծ փառ ու-
նի. վասն զի ինքիւն անորոշ մնալով Բ-
ւրաքիա ալ կ'ապուեր անշարժ մնալեր
է անապոյզ վիճակի մը մէջ՝ որուն երկար
ատեն զիմանալ անհասար է.

«Այդ որ կ'ընայ Բատրիոյ մէջ պա-
տերադրի փափարկ, կըսէ Վ. Լեւոնուի Բ-
ուէս լրագիրը, և մենք կը կարծենք որ
կայսրը հաստատութեամբ միտքը դրած է
պատերադրի առիթներէն զուշանալ. այս
ասով մեր վիճակը լուսաւորն չըլար.
Վ. ամեն զի Եւրոպա ոչ միայն կը պահան-
ջէ Բատրիայէն որ պաշտպանողական զրկե-
մէջ կ'ենայ, այլ և թէ որ խաղաղութիւնն
յարձակում կ'ընելով յաղթող ալ ելէ, Բու-
ն Միլիտի դեռերէն անդին անդին ար-
դեւած է իրեն. Բատրիոյ Բատրիոյ
աջ ձեռքը կ'ընտելին կը կ'ապուին, զինքը լու-
ռութեան կը դատարարուին, ու « Ինք-
զինքը պաշտպանէ » կ'ըսեն.

«Թէ որ մեր արտաքին գործոց պաշ-
տանայն չյաջողի մեր Իտալիոյ մէջ կա-
ցութիւնը լուսաւորն, Բատրիա անշարժ
կը մնայ այնպիսի կացութեան մը մէջ՝ որ
երկար աւելու ըլլայ նե՛ղ զիմանալու բան
չէ, ոչ միայն զինուորական նկատմամբ,
այլ և քաղաքական նկատմամբ ալ. մեր
գործութիւնները, մեր բոլոր գործութիւն-
ները կը մնան այս կացութեան մէջ. Աւս-
տի ամենահարկաւոր է որ հնար եղածին
չափ շուտով գուրա ելնէր այս կացու-
թեան մէջէն. Այնքան որ մենք մեր կող-
մանէ երաշխաւորութիւններ տանք Իտա-
լիոյ թէ հին իշխանութիւններն Իտալիոյ
մէջ մերահանգնելու քաղաքականութիւն-
նը բոլորովին մէկը ձգած ենք, և միայն
մէկ իրաւունք մը կ'ուզենք պաշտպանել՝
որ ամեն տէրութեանց համար անխա-
լի է, այն է մեր ամբողջութեան իրաւուն-
քը.

Մեքսիկայի մէջ սահմանադրական
միապետութիւնն մը հաստատուելու և Բ-
ւրաքիոյ կայսեր եղբայր Մարքիսիկանոս
արշիւթաբանն այն մեծ և հարուստ երկրին
թագաւոր դնելու խորհուրդն ալ կ'առաւ-
ուի. Բատրիոյ լրագիրները՝ որ առաջ
սուտ հանդիս են այս լուրը, հինա անոց
ալ կը հաստատեն. « Բայց չեն ուզեր որ
այս ինքրոյն ու Վ. Լեւոնուի ինքրոյն մէջ
յարաբերութիւնն մը ըլլայ. Բատրիոյ Վեր-
թոր Լեւոնուիտան լրագիրը կը պնդէ
թէ Մեքսիկայի ինքրոյն կարգադրու-
թիւնը անուղղակի և հեռաւոր առիթ-
չութիւնն մը ունի Վ. Լեւոնուի ինքրոյն
կարգադրութեանը հետ, և Վ. Լեւոնուի
արքունեաց մէջ ամեն պատրաստութիւն
ներ կը ընեն այս լուծման համար, թէ պէտ-
ճած կ'ապուին և խորհրդաւոր.

Մեքսիկայի գործերուն վրայք Լու-
ղիոյ խորհրդարանին ներկայացուած թղ-
թախցութիւններէն ալ կ'ընտելուի, թէ
անցեալ յունուար ամսոյն սկիզբները դեռ
այս ինքրոյն վրայք պաշտպանական կերպով
բանակցութիւններ սկսած չէին Գաղղիոյ
և Բատրիոյ մէջ, բայց զուշատրութիւն-
ներն սկսած էին, և Մեքսիկայի կողմէն
պատրաստութիւններ գտցեր էին Վ. Լեւոնուի
Լուղիոյ յայտարարութիւնն ըրեր է թէ
Մեքսիկայի գահը Մարքիսիկանոս արշի-
ւթաբանն արուելուն ինքը չ'հաւատարկի,
բայց միանգամայն Մեքսիկացիներուն վը.

լայ ճնշում չ'պիտի բանեցնէ որպէս զի ան-
պատճառ զանի իրենց թագաւոր ընտրեն.

Հռոմի կառավարութեան արտաքին
գործոց պաշտանայն Կարօլինալ Վերթ-
որէն հաստատուել էր թէ « Վ. Լեւոնուի
Կարօլինայի կառավարութեան հետ աւ-
րուած է բաց խաղաղացող հետ սիրով է. »
Բ. խօսքը աստիկ զայնքով պատճառած
է բոլոր խաղաղացող.

Վենն քաղաքներէ բոլորներ կ'առ-
բաղուին այս խօսքին դէմ եւ կառավա-
րութեան կը դրուին. « Կարօլին մէջ կա-
մուծ մեծ ընկերութիւն մ'ալ » որ հա-
րաւարին Իտալիոյ ամեն գաւառներուն
մէջ ձիւղեր ունի, հետեւեալ յայտարա-
րութիւնը հրատարակեց.

« Իտալիոյ ժողովուրդը՝ իր պատուին
և նուիրական իրաւանցը նախանձախնդիր
պահապան ըլլալով, բարձրաձայն կը բո-
ղորէ Կարօլինալ Վերթորէն խօսքերուն
դէմ եւ խորհրդարանութիւն կ'ընէ.

« 1. Թէ միշտ Կարօլինալն այն
խօսքերն ըսելով զպարտութիւնն ըրա-
ւաղին միտ.

« 2. Թէ Իտալիոյ ժողովուրդը կա-
ռավարութեան հետ համակամութեամբ
կուղէ որ ամբողջ Իտալիոյ խաղաղացող
ըլլայ, և մեր միտքներն ամենամեծ ար-
դեւքն ալն է Պապիւրէն աշխարհական
իշխանութիւնը տարալի.

« 3. Եւ թէ Իտալիոյ ժողովուրդը
չ'ափի դադարի պապութեան հետ մարտն-
չելէ մինչեւ որ Իտալիոյ ճշմարիտ մարա-
քաղաքը (Հռոմ) եւ ձեռն անտու նե. »

Կարօլին հաստատուելով խորհրդարանին
մէջ առաջարկութիւնն եղաւ ընտրութեան
մէջէն ձեռն մերժելու, որ Կարօլին մէջ
մինչեւ հինա կը գործածուի թէ որ բան-
տարեւաններն ստահակութիւնն ընեն կամ
յանդանք մը գործելու ըրան. Խորհրդա-
րանն հրաման ըրաւ որ այս առաջարկու-
թիւնն ուշադրութեան առնուի.

Մարտի 15-ի լուր կուտան թէ Բ.
Գրան դեպիտ Վ. Երկաշուն փետր. 5-ին
Կարօլինոյ թագաւորէն ներկայանալով իր
դեպիտութեան վրայագիրները ներկայա-
ցուցեր է անոր.

Յունաստանէն եկած լուրերը մինչեւ
փետր. 7/19 կը հասնին.

Կառավարներն ամեն կողմանէ կը պա-
շտուին և արդէն պարենի ներդրութիւն
ալ կ'ընելով դատաւորութիւններն սկսեր
են. Օթոման թագաւորը Վերթորէն Կարօլին-
թոս երկաշուն, հոն գումարանուած զորքե-
րը հաւատարմութեան ու անձնակազմ-
ութեան երկուսը ըրեր են.

Կարօլին մէջ բանակեալ ապստամբնե-
րը կառավարութեան հաւատարմութեան
ընդէն հարածուեր են և թագաւորին իշ-
խանութիւնը վերահաստատուել է հոն.
Հինա թագաւորական զորքերն Կարօ-
լին վրայ կը քալեն ելեր, ուր գումարանու-
ած է ապստամբներուն բոլոր զորութիւնը.

Վերթոր լրագիրներէն ոմանք կ'ըսեն
թէ այս ապստամբութիւնը ժամանակէ մը
ի վեր նիւթուած պատրաստուած էր Եւս-
թոլին մէջ, և նիւթողները Վերթոր մէջ
ալ խորհրդակցիչներ ունէին և անոց հետ

գաղանարար կը թղթակցէին. Որք երե-
ւոյ համար որչաւած օրն էր փետրուար
3. բայց անկէ քանի մը օր առաջ դաւա-
ղիներուն նամակները ընտելուցան թղ-
թատարութեան վարչութիւնէն, և գործը
խնայուելով, տեղական իշխանութիւնը
ձերբակալութիւններ ըրաւ. Եւս լուրը
փութացուց ապստամբութեան շարժու-
մը. Վերթոր մէջ՝ ապստամբութիւնը փե-
տրուար 3-ին զիշերը թագաւորին պալատ-
ար կառարուելէք պարահանդէսի մը ժա-
մանակ պիտի սկսէր.

Ապստամբութեան նպատակն հետե-
ւալ երեք կէտերն են եղել՝ իրենց յայ-
տադրին նայելով.

1. « Առաւարտութեան մինչեւ հինա
բռնած գրութիւնը տապալել և անոր
տեղ ուրիշ այնպիսի գրութիւն մը հաս-
տատել որ ժողովրդեան ազատութիւննե-
րն ապահովէ.

2. « Խորհրդարանը լուծել, որն որ
բռնական միջոցներով ընտրուած է.

3. « Կարօլին ժողովը գումարել որ
ազգին ստանալու եղած ապստամբութիւնն
ըր վերահաստատել և անոր ազնիւ ու հայ-
րենասիրական բաղձնաքննին 'ի գործ դնէ. »

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մարտադրոյի Գունայ արտադրա-
քանին Սինոգին անդամներն իրենց նոր
սահմանադրութեանը համեմատումնայ 2-ին
ընտրութեան, եւ Գաղղիայէն նախաաւ-
փետր. 4-ին նոր գծաւորութիւն մը ծագեցաւ
Սինոգին անդամ եպիսկոպոսներուն եւ
Պատրիարքին մէջ. եւ վերջինը ժողովը
ձգեց դուրս ելաւ ու իր սենեակը քաշ-
ուեցաւ.

Միշտ շարժու Ս. Պատրիարքը Բ.
Գունա երթալով այս անց ըր ծանոց ար-
տաքին գործոց պաշտանայն բարձրադատիւ
Լազի վաշային.

Յունայ ազգային ընդհանուր ժող-
ովն կաղմութեանը համար մարտադրաքա-
թաղերէն ընտրուելիք երեսփոխանաց ընտ-
րութիւններն ալ լինցած ըլլալով՝ կրակի
օրը առաջին անգամ ընդհանուր ժողով
գումարուեցաւ Պատրիարքարանը.

Ճերմտի Հափաթի լրագիրը կը ծա-
նուցանէ թէ կայսերական հրամանաւ
Մազուտ փաշան, Վ. Լեւոնուի փաշան և
Կարօլինալ Վրդարութեան բարձրագոյն
ատենին անգամ ըլլալէ դադարեցան.

Գաւառները զրկուած թղթաւորա-
մոյ փոխարէն մինչեւ հինա մարտադրաքա-
հասած մետաղեայ դրամաց գումարն է
803 հազար 327 լիւր և 28 դուրուշ, կամ
80 միլիոն, 333728 դուրուշ.

Օղտատարաւ Ինքնակալը Մեքսիկէ
պատուանշան շնորհեց հետեւեալ պաշտո-
նատարներուն.

27 կարդի.
Կայսերական անձնատաշ գորաց բա-
նակին վերին պաշտանակալաց գլուխ Սեւիմ
փաշային.

Իրաքի բանակին վերին պաշտանակա-
լաց գլուխ Հափեզ փաշային.

դին մէջ ստորագրութիւն կը հաւաքուի յիշեալ քահանաները եկեղեցին չընդունելու համար :

Աղօթենք Աստուծոյ որ ժամ մը առաջ սղոյալին կանոնաւոր՝ վարչութիւն մը հաստատուելով՝ այս գայթակղական որդալի անկարգութիւններն ու խայտառակութիւնները վերջ մը դնեն :

Երկրորդեւոր կը լսենք թէ Սեբաստիոյ մէջ ուսումնասիր հայ երկուսարդներ ընթերցասիրաց ընկերութիւն մը կազմելով ընթերցարան մը բացեր են օգտակար գրեանք և լրագիրներ կարգաւոր համար :

Յառաջեկայ երկուշարթի իրիկուն՝ փետրուար 19՝ Պէյօղլուի Արեւելեան թատրոնը արտաքոյ կարգի խաղալու թիւն մը պիտի ըլլայ՝ նորստ համադգային բարեգործական ընկերութեան :

Հաւաստի մայրաքաղաքի թաղական խորհուրդներուն մէկուն կողմէն անցեալ շաբաթ օրը մեղի եկած նամակը, որ երկար ըլլալուն համար երեքշարթի օրուն մանրալոյց թերթին մէջ չըլցանք հրատարակել :

Արդոյ խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ :

Երէկ փետրուար 8-երեկոյն Օգնական ընկերութեան կնքով վերստ 2 թուականով նամակ մը ընկալաւ «Առ թաղական խորհրդի առնապատ հասցեով» ինչպէս ուրիշ թաղական խորհրդի ատենապետներն ալ ընդունել են. աս նամակին մէջ քանի մը դիտողութեան արժանի կետեր ըլլալուն՝ հարկ համարեցաւ ձեր լրագրոյն միջոցաւ յառաջիկայ գրութիւնս ընկերութեան մեծարդոյ անդամաց ուղարկուի թեանը յանձնել, խնդրելով որ յառաջիկայ թերթերուն մէջ հրատարակելու բարեհաճէք :

Աղգերնուս այժմեան խղճալի վիճակին մէջ քանի մը աղգառններու բարի և աստուածաճանց խորհրդով հիւանդանոցի պաշտպանութեանը համար Օգնական անունով ընկերութիւն մը կազմելին լսելովին շատ ուրախացանք, և կապաւելնք որ մինչև հիմա եղած ջանքերուն կրկնապատկելով ըլլալ, ինչպէս աղգէն եղածներուն ալ շատ չորհաւալ ըլլալին կը խոստովանինք : Բայց յիշեալ ընկերութիւնը իր ընթացքին մէջ այլ և ալ կերպարանք առնելով մտքերնիս չիփեցաւ, և ապագայ յոյսերնիս անհետ ըլլալն զատ ամեն խնդիրնիս ալ զգուշութեամբ քննելով պարտաւորեցանք : Վասն զի նախ՝ ընկերութիւնը ինչպէս ձեռք բերեալ և քանի հոգի բաղկացեալ ըլլալը զիս չհրատարակուեցաւ : Երկրորդ՝ Բ. Գրանիս աղգային առաջամասնիկեայ յանձնաժողովը աս ընկերութեան պաշտօնական ըլլալուն ծանօթութիւն մը չտուաւ :

Թիւնները, անկարողութիւնները, հիւանդութիւնները, հազը, շնչարգելութիւնը, յօդացաւը, միզարգելութիւնը, մէկ խօսքով՝ ճշմարիտ անկեղծաց մըն էր : Գիտեալէս քունն ու մահն ալ կար որով նմանութիւնը աւելի կատարեալ ըլլայ : Այս Եւսեմեայք հոն կիշխէին գրուելն որին նաշարալի օձերով պատկած : Եւրեր ու Սիւրբա գետերը անցնելէն ետեւ Տարտարոս կը հասնէին : այն տիւր տեղը երկար պատով մը շրջապատած էր ու անդամադեպ զուռ մը ունէր : Փյեղեւ տոն իր բոցափայլ ջրովը ինն անգամ զայն կը պատէր, ու հոն յաւիտենական տանջանայ գատապարտեալ էին մեծ մեղաւորները, որոնց ոճկները աշխարհք տարտափեցուցեր էին : Հոն էր Տանտաղոս, այն ներգաւոր և ազաճ թաղաւորը, առաւտութեան մէջ սաստիկ անօթութիւնէ մը մաշելով : հոն էր Սիկիպոս հռչակաւոր աւազակը : հոն էր Իքսիոն՝ մշտաշարժ աշիւի մը կապաւած : և Տիտոս՝ որուն աղբը անգղ մը կը կրծէ :

Հոս պէտք էր ամեն եղեւնագործները նկարադրելի, բայց քննչաց քաւթաւինեան աչքը անոնց մէջ անանկ մեծ մարդիկ տեսաւ որոնց վրայօք թող չէ տար իօսիլ :

Իսկ Աղիւստան դաշտը, այն երանելի

Երրորդ՝ նոյն իսկ ընկերութեան իրիկուն համակերպ միջակ ընկերութեան կնքով ըլլալով աղգային պաշտօնական նամակներու կերպարանք մը չունէին, ինչպէս 1862 յունուար 19 տեսնակերպուն հետ թաղական խորհուրդներուն իրիկուն նամակները և հիմա փետր. 2 թուականով թաղական խորհրդոյ ատենապետներուն իրիկուն նամակներն ալ պաշտօնական կերպարանք մը չունէին : բայց մէջի գրուած առաջարկութիւնները պաշտօնական գրութիւններու խորհուրդներ կը պարունակէին : Երրորդ՝ կը լսենք որ աղգային եկամուտները (այսինքն թէսքէթիսանէի, նշանուքի և ուրիշ հասոյթները) իրենց եկամուտի տօմարին մէջ անցուցած են, որոցմէ հաւաքած ստակներն իրենց անօթութեամբ հիւանդանոցին կը մօխեն :

Արդ այս չորս ուղարկութեան արժանի կէտերուն գէտ տեսած հակասութիւնն են :

Ա. Գրանի որ ընկերութիւն մը ինչ անձերէ բաղկացած, և երկուսն ու ժողովները ինչպէս ըլլալը հրատարակաւ չյայտնել, ան ընկերութեան վրայ հաստատութիւնը վստահութիւնը չկրնար ունենալ :

Բ. Գրանի որ Բ. Գրանի աղգային յանձնաժողովը՝ աղգին մէջ Օգնական ընկերութիւն մը կազմուելու և աղգին այս ինչ գործին համար այն ինչ եկամուտը առնելով հսկողութիւն ընելը պաշտօնական կերպով փութեացուցած չէ, ընկերութիւնն ալ ինքնիրեն աղգային պաշտօնական կերպարանք մը չկրնար ունենալ :

Գ. Ընկերութիւնը՝ իր նամակներով ընկերութեան կնքով ստորագրած՝ աղգային պաշտօնական խորհուրդները և կամ խորհրդին անդամները իր նիստերուն չկրնար հրաւիրել : և որովհետեւ մենք թաղական խորհուրդքս և ատենապետներս պաշտօնական ենք, աս կերպով մեզ ուղղուած նամակներուն մէջ իմաստը չենք կրնար գործադրել :

Դ. Վերոյիշեալ կերպով պաշտօնական չեղած ընկերութիւն մը աղգային սեպակաւ հասոյթներէն հաւաքուած ստակը իր տօմարին մէջ անցունելու իրաւունքն կը զրկուի, և այլն

Այս այս կերպով ընկերութիւնը երկու հակասական ընթացքի մէջ տանալով անշուշտ միտմամբ աղգայնոց միտքերը կը չիփեցնէ, և այն ընկերութեան իրիկուն նամակներն ու տոմարները անընդունելի կըլլան ու եղեր են : վասն զի պէտք է որ ընկերութիւնը եթէ պաշտօնական է, Բ. Գրանի յանձնաժողովն իր պաշտօնական աղգարարութեամբ աղգին ընդհանրութիւնը իմացնէ : ան ատենը ընկերութիւնն ալ աղատ են օրինաւոր կերպով ստորագրեալ նամակներու առնելու ու մօխելու իրաւունքը կունենայ, և հետեւաբար թաղական խորհուրդներուն իրիկուն նամակներն ալ օրինաւոր համարուելով կընդունուին : իսկ թէ որ ընկերութիւնը պաշտօնական կերպով կազմուած չէ, աղգային եկամուտներուն համար Բ. Գրանի յանձնաժողովն ինչ անօթութիւն ընելը իր խոհալիմութեանը յանձնելով մենք

եաց բնակարանը, կ'ստիպուիմ բնելու որ բնաւ չմանկիր այն սոսկալի ճեմելներուն, ուր Փարիզից՝ առատապէս կը շնչեն սպասկանեալ օդ մը, խիտ փոշով ու ծծմրախառն ջրածխով խառնուած : Շըլմարիտ Լիքեւսեանին մէջ ոչ խաբարայներ (չաւաղման) կը տեսնուի, ոչ անոնց օգնականներ, ոչ ատամնահան և ոչ բըժշկական խոտեր վաճառողներ : հոն մանաւանդ բնաւ չտեսնուի լիքը սնանկին (միւլի) իր պարտաւոր տիգրներուն մէջ թաւալելու և այլն :

Հոն կը տեսնուի կերպ կերպ տեսարաններ՝ իրարմէ քիչ շատ պարտաւորեալ ու երբեմնեայ, որոնք մարդկային յիմարութեան օրինակները կը ցուցնեն երանելեաց, ու ամեն օր նոր նոր խաղեր ու տեսարաններ աւելնալով : այն օրինակներն աւելի կատարեալ կըլլան :

2.

ՍԱՏԱՆԱՅՈՒՆԻ

Սատանայուհիները հասարակօրէն շատ գեղեցիկ կըլլան, և որչափ աւելի գեղեցիկ ըլլան, այնքան աւելի սատանայուհի կըլլան :

Բուն սատանայուհիին քիթը վայել : Եղիւստան դաշտ անունով Փարիզ ալ գեղեցիկ ձեւիկը մը կայ :

մեր մասին կըսենք որ նամակները առ թաղական խորհուրդ, կամ թաղական խորհրդի ատենապետ գրելու տեղ առ այս կամ այն անուն աղա զրկու է : որ մենք ալ մեր պարտականութիւնը ճանաչալովին 3 հոգիներու և կած ծառայութիւնը ընելէ չզրտանք, և ընկերութիւնն ալ իր բաղձանքին համեմատ իւր հիւանդանոցին մէջ պատապարեալները խնամալու կարող ըլլայ :

Այլուստեք որ մեր այս իրաւացի դիտողութիւններուն վրայ յիշեալ ընկերութեան մեծարդոյ անդամները աղգերնուս մէջ ինչ կերպարանքով ներկայանալին հրատարակաւ իմացնելու կը բարեհաճին :

Մնա՛մ ևւ այլն :
Թաղական խորհրդոյ ատենապետ
Տ. Ա. Թ. Կ. Պ.

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իզմիրի Օսթիլի հանդիսին վերջին թուոյն մէջ տխուր լուր մը կը կարդանք : Իզմիրի մէջ Պարսից տէրութեան փոխ հիւպատոս Ալեքս. Գաւիթ պէյը որ ասիէ վեց եօթն ամիս առաջ կարեւոր գործերու պատճառաւ Պարսկաստան ուղևորած էր, հոն քօլեւայէն բռնուելով քանի մը ժամու մէջ վախճանէր է ի հասակի 52-53 ամաց :

Ալեքս. Գաւիթ պէյը բարեսիրտ, արդարասէր, հնչեք բարեպաշտ և մանաւանդ եռանդուն աղգաւոր և աղգային սահմանադրութեան Իզմիրի մէջ հաստատութեանը ջերմ պաշտպան ըլլալով, իր տարածալ գծաքաղ մահը մեծ կսկիծ պատճառած է Իզմիրի հոյ ժողովուրդեան :

Իր մատուցած բազմամեայ հաւատարմ ծառայութեանը փոխարէն, յատուկ տարեկան թոշակ կընդունէր Պարսից տէրութիւնէն և Ա. Եհպուտա Շահը Արեւու կարգին նշանովը զանի պատուած և առանձին արքունական հրովարտակներով Ալեք. և Պէյ, պատուանդները շնորհած էր անոր : Ա. Երջին ժամանակներս ալ, նոյն տէրութեան փոխ հիւպատոսութեան պաշտօնը կը վարէր Իզմիրի մէջ : Սպանից թագուհին կողմէն ևս նշան և ասպետութեան կարգ առած էր Գաւիթ պէյը :

Ալեքս. Գաւիթ պէյը չորս մատղաշ և գեղատիկից զաւակ կը թողու, որոնց կրէքը արու և մէկը աղջիկ :

Այստեղական կառավարութեան հրամանաւ մայրաքաղաքի մէկ քանի կողմերը՝ Շահապետի, Պարսիցի, Սիւլէյմանի և Ա. Երջինի միջիլիներուն մօտերը վաճառատեղներ (շաղար էրի) պիտի հաստատուին շրջակայ թաղերու բնակիչներու հայրմայթելու դիւրութեալ :

Լուչ, բերանը փոքր, աչքը վառվռուն, գոյնը թարմ ու օտքը չափաւոր կըլլայ : Բանի որ մէկը աղամանք, հանդերձ, ցիսի (շալ) և ուրիշ ասոնց նման պարզեւեր պակաս չընեն, սատանայուհիէն նազելի արարած չկրնար ըլլալ : բայց երբոր մէկը քսակին չունենէրք քաշէ, մէկ ուղածը անոր մերժէ, իսկոյն սատանայ կը կտրի : վսիցի անոր ճանկէն :

Սատանայուհիին իր մոռահածութիւններովն ու անձնահատկութիւններովը կրնայ վեց ամիսը վաճառական մը սնանկացնել, մէկ տարին՝ անգղեացի լոյր մը : իսկ Եւրոպայի իշխան մը մինչև երկու տարի կրնայ դիմանալ :

Սատանայուհիին թէ որ պարտեւել էլ է, միգաճալին խնամութեամբ նարինջ, նուռ, երակ ու տանձ չթողուր կուտէ : Թէ որ շուկան ելէ, ցիսի, ժապաւէն, ձեռնոց ու փետուր չթողուր կը գնէ : Թէ որ ուկերիներուն մէջէն անցնէ, առանց ծաղիկ մը, ապարանջան մը կամ օլ մը գընելու՝ ետ չգառնար : Սէկ բարեկամը սնանկացնելուն պէս իսկոյն երկրորդին ու ասանկով կը շարունակէ մինչև վերջը :

Սատանայուհի կը ծիծաղի իր կիթած անմիտներուն վրայ, ու արհամարհանօք կը վարուի իր բարեբարներուն հետ :

նը համար : Այս վաճառ տեղերներուն բացուելու օրերը յատուկ յայտարարութեամբ պիտի ծանուցուին :

Պարսից թորթի գաղղեական դեսպանատան տաշին բարտու զար Ս. Ռօթան Կ. Պարսից գաղղեական դեսպանատան տաշին քարտուղար անուանեցաւ փոխանակ Լ. պման կոմսին՝ որ ուրիշ պաշտօնի համար Փարիզ կանչուած է :

Պարսիցի Բոնիթիթիւսիսէլ լրագիրը կը ծանուցանէ, թէ Միգրոյ թագուհին երկար ատենաբանութիւնը խորհրդարանին մէջ կարգացուելէն քան և հինգ բոյէ ետքը ամիսը Փարիզ հաղորդուեր է հեռագրով :

Միգրոյ կերակի օրը Պէյօղլուի Սաղըլ-Աղաճը փողոցը տան մը մէջ տղայ մը վառարանի մը քով խաղացած ատենը՝ դետիւր ծուրուն՝ վառարանին վրայ եռացած խահուէն տղուն պարանոցին վրայ կը թափի : Գեղահասակ կին մը խիլոյն օգնութեան կը վարէ տղային, և կ'ոտր մը բամբակ կը խնդէ պարանոցին վրայ դնելու համար : բայց հոն պառաւ կին մը գրտնուելով՝ դէմ կը կենայ և կառաջարկէ որ ջուր և աղ դնեն վրան : Վժբաղաւար պառաւին այս խաղաղ ի գործ դըրուելով՝ ցաւն այնպէս սաստկացաւ, որ բըժիշկը հասած ատենը տղան աղատելու յոյս չէր մնացած, և հետեւեալ օրը չարաք տանջանքով մեռաւ :

Միգրոյ շարթու Պէյօղլուի մէջ որդեսպանութիւն մը եղաւ հետեւեալ պարագաներով :

Յոյն սպասուհի մը՝ որ յիշե եղեր, իր սենեակին մէջ զուակ մը ծնաւ գաղտնի, և տարաւ կոյսնոցը նետեց : Սենեակէն մինչև կոյսնոցը արեան բիծ եր տեսնուելով՝ սպասուհին հարցուփորձ եղաւ և եղիւթիւնը իմացուեցաւ : Բայց սպասուհին կը պնդէր թէ տղան մեռեալ ծնած էր : Այս պատճառաբանութեամբ չըլցաւ թշուառ սպասուհին ինքզինք աղատելու բանտ դրուեցաւ :

Միգրոյ մէջ Դ. Նիւթըն անուն մէկը 1811ին ընկերութիւն մը հիմնած էր որուն նպատակն էր կենդանի կամ շնչաւոր արարածներ չուտել, ընդեղեններով միայն շտտանալ, կերակուրներուն մէջ աղ և ուրիշ համեմունք չխառնել, զինի, օղի, չայ և ուրիշ ըմպելիք չխմել՝ բայց իջուրէ, և պարզ ու թեթիւ զգեստներ հագնել : Ասոնց հետ մէկ տեղ մարմնոյ վարժութիւններ ընէ : Այս ընկերութիւնը չորս հարար չափ անդամ ունի Միգրոյ մէջ և ամենն ալ վերջիլեալ սկզբանց համեմատ ապրելով ինքզինքնին խիստ գոհ, հանգիստ և քաջաւորջ կը դանեն : Ա.

Սատանայուհիին բնականաբար ծանապարհորդութիւն ընելը շատ կը սիրէ, ու թէ որ եղած տեղը չոգեկառք կամ շոգեխաւ չգտնուի, գոնէ հասարակ կառքով, նաւով ու նաւակներով կը ծանապարհորդէ : Միգր հատար թէ որ իր գտնուած տեղին մօտ տնտաւաճառներ, ճեմելք կամ ուրիշ որ և է գրօտարաններ գտնուին, ան տարակոյս ինքն ալ օրին հոն կըլլայ : Եւ գծաքաղարար ուր ալ երթայ, կը նայի որ հոն քանի մը «սպաւտ» իրեն համար կը կուտին : մէկ քանին ծեծ կուտէ, հաւատարմներէն մէկ քանին ալ բանտը կերթան : Որ օր ասանկ բան մը չգտնուի, հի, այն օրը սատանայուհիին համար կորստած կը համարուի : 30 տարեկան ըլլալուն պէս, սատանայուհի չարահայր կին մը ըլլալէ վատ ուրիշ պատիւ չունենար : Աւելի ծերանալով՝ հետ գհետէ պանդուկապետ, խաղարանապետ, գնդապետի այլի, դռնապան, զրադէտ, թատրոնի պարուոր, լարախաղաց ու երբեմն ալ եկեղեցւոյ մէջ օրհնած ջուր բաժնող կըլլայ :

Սատանայուհի և սատանայուհեաց տեսակին ու յատկութեանը վրայ թէպէտ շատ բնիկը կը գտնուի, բայց կամաւ կը լսեն որ չըլլայ թէ ընթերցողներս ձանձրանալով վէս ու գրաճներս մէկ տեղ Սատանայուհիներուն զրկեն :

